RASTLINY OKOLO NÁS

V tomto článku dostanú priestor dva druhy rastlín, pre ktoré je okrem podobnosti plodov typická i podobnosť ich názvov.

Borievka obyčajná

Jej latinský názov je *Juniperus communis*. Známa je i pod ľudovými menami, ktoré sa používali najmä v minulosti: borovec, borovička, jalovec, jadlovec. Botanici túto drevinu zaraďujú do čeľade cyprusovité (*Cupressaceae*).

Vyrastá vo forme stromu i kra. Dobrým poznávacím znakom sú krátke špicaté pichľavé ihlice, ktoré vyrastajú po troch z jedného miesta, a drobné bobuľovité šištičky majúce v čase zrelosti čiernomodrú až modrosivú farbu.

Borievka obyčajná (Juniperus communis)

Rastie po celej Európe, lokality jej výskytu siahajú až po strednú Čínu a severnú Afriku. Na Slovensku ju môžeme pozorovať od nížin až po horské oblasti. Patrí k svetlomilným druhom rastlín. Obľubuje vápencový geologický podklad, ale rastie i na vresoviskách a rašeliniskách. Ako prvá z drevín osídľuje pastviny a okraje ihličnatých lesov.

V Slovenskej republike bola v minulosti zákonom chránená, podľa súčasnej legislatívy sa na tento druh už ochrana nevzťahuje. Niektoré jej formy bývajú i vysádzané ako okrasné dreviny. Jej drevo sa využíva pri údení a v rezbárstve.

Plody sa využívali už v staroveku pre ich močopudné účinky. V ľudovom liečiteľstve sa na tento účel využívajú dodnes, nesmú ich však užívať osoby s ochorením obličiek a tehotné

Modrosivé plody borievky obyčajnej

ženy. V stredoveku Arabi pokladali za významné liečivo borievkový lekvár. Plody majú i antiseptické účinky. Uplatnenie našli i v likérovom priemysle, kde sa z nich vyrába džin a borovička, ktorým dodávajú arómu.

Brusnica čučoriedková (Čučoriedka obyčajná)

Latinský názov tejto rastliny je *Vaccinium myrtillus*. Ľudovo sa nazýva borovka, boruvnica, čierna jahoda, čiernica, čičeretka, čičoretka, myrtová jahoda, myrtovka. Zaraďujeme ju medzi krytosemenné dreviny a patrí do rovnomennej čeľade brusnicovité (*Vacciniaceae*). Význam latinského rodového mena súvisí s latinským slovom *baccinum*, ktoré v preklade znamená bobuľa.

Tento malý kríček zvyčajne dorastá do výšky 10 až 40 cm. Má hranatú stonku so striedavými drobnými listami. Kvitne v apríli a máji, vo vyšších polohách i v júni. Kvety sú drobné, majú zvonkovitý tvar a zelenkastobielu alebo červenkastú farbu.

Drobné kvety brusnice čučoriedkovej

Za priaznivých podmienok poskytujú skorú výdatnú znášku medu. Včelári poznajú i „čistý“ čučoriedkový med, ktorý máva zlatožltú až červenú farbu a tuhú konzistenciu. Z kvetov vznikajú modročierne plody – bobule, ktoré dozrievajú v júli a auguste.

Rastie na vresoviskách, rašeliniskách a v lesoch na rozličných kyslých pôdach, aj v alpínskom stupni. Neobľubuje však vápence, preto sa na tomto geologickom podklade vyskytuje iba zriedka.

Zrelé plody – bobule – brusnice čučoriedkovej sú veľmi chutné

Listy brusnice čučoriedkovej

V ľudovom liečiteľstve sa využívajú listy, ktoré obsahujú látky znižujúce obsah cukru v krvi, a preto majú uplatnenie ako pomocný liek pri cukrovke. Predmetom zberu sú najmä zrelé plody, ktoré obsahujú cukry, vitamíny a farbivá. Patria medzi naše najzdravšie ovocie. Používajú sa aj ako výborný prostriedok proti hnačke, najmä u detí. V šťave plodov sa nachádza sýtočervené farbivo, ktoré sa v minulosti využívalo na farbenie vína. Čučoriedkové kríky chránia lesnú pôdu pred splavovaním, preto treba porasty pri zbere plodov šetriť.

V záhradkách sa v súčasnosti vysádza príbuzný druh brusnice čučoriedkovej – čučoriedka kanadská, resp. chocholíkatá (*Vaccinium corymbosum*), ktorá pochádza zo Severnej Ameriky. Dorastá až do výšky dva metre a jej plody sú väčšie.

Danica Božová, Vladimír Boža st.

ČESKOSLOVENSKÝ ČASOPIS
PRO FYZIKU

ČČF je časopisom nielen pre fyzikálnych bádateľov, študentov fyziky, pedagogických pracovníkov, ktorí fyziku vyučujú, ale aj pre matematikov, prírodovedcov v iných odboroch, ako aj pre poučených laikov.

vedecko-populárny časopis českých a slovenských fyzikov

Mať prehľad vo svete fyziky

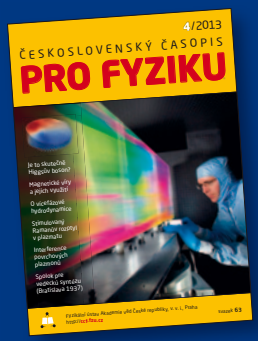

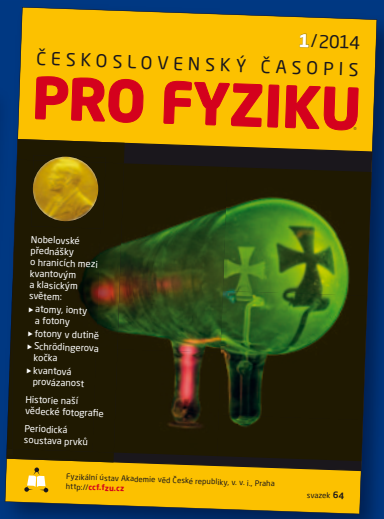

Jediný fyzikálny časopis písaný po česky aj po slovensky

ČČF si môžete objednať:

- na webe http://ccf.fzu.cz;
- e-mailom na ivo.cap@fel.uniza.sk;
- poštou na adrese:
  JSMF pobočka v Žiline prof. Ing. Ivo Čáp, CSc., ul. 1. Mája 32, 010 01 Žilina.

http://ccf.fzu.cz

UKÁŽKOVÉ ČÍSLO ZDARMA